

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА НАРОДНО-СЦЕНІЧНОГО ТАНЦЮ

Навчально-методичний посібник

Умань – 2015

УДК 792.83(075.8)

ББК 85.32я73

Т 33

Рецензенти:

Ніколаї Галина Юрїївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії мистецької педагогіки та хореографії Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка;

Островська Каріна Володимирівна – доцент, заслужений працівник культури України, завідувач кафедри народної хореографії Харківської державної академії культури;

Андрощук Людмила Михайлівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри хореографії та художньої культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини (протокол № 13 від 30.06.2015 р.).*

Т 33

Теорія і методика народно-сценічного танцю : навч.-метод. посіб.
/ упор. : С. В. Куценко. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2015. – 438 с.

Зміст навчально-методичного посібника містить матеріали для фахової підготовки студентів при вивченні дисципліни «Теорія і методика народно-сценічного танцю» та спрямований на засвоєння майбутніми вчителями хореографії методики виконання рухів народно-сценічного танцю у процесі практичних занять, знайомство з історією хореографічної культури народів світу, основними складовими національного вбрання.

Посібник підготовлений для викладачів та студентів хореографічних відділень вищих навчальних закладів, керівників хореографічних колективів.

© С.В. Куценко, 2015

© УДПУ імені Павла Тичини,
кафедра хореографії та художньої
культури, 2015

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Російське народне хореографічне мистецтво	
1.1. Історія російського народного танцю.....	7
1.2. Основні рухи російського танцю.....	30
1.3. Російський національний костюм.....	56
2. Білоруське народне хореографічне мистецтво	
2.1. Історія білоруського народного танцю.....	63
2.2. Основні рухи білоруського танцю.....	87
2.3. Білоруський національний костюм.....	101
3. Молдавське народне хореографічне мистецтво	
3.1. Історія молдавського народного танцю.....	104
3.2. Основні рухи молдавського танцю.....	111
3.3. Молдавський національний костюм.....	130
4. Польське хореографічне мистецтво	
4.1. Історія польського народного танцю.....	143
4.2. Основні рухи польського танцю.....	154
4.3. Польський національний костюм.....	184
5. Литовське народне хореографічне мистецтво	
5.1. Історія литовського народного танцю.....	189
5.2. Основні рухи литовського народного танцю.....	196
5.3. Литовський національний костюм.....	205
6. Латвійське народне хореографічне мистецтво	
6.1. Історія латвійського народного танцю.....	210
6.2. Основні рухи латвійського танцю.....	216
6.3. Латвійський національний костюм.....	225
7. Естонське народне хореографічне мистецтво	
7.1. Історія естонського народного танцю.....	230
7.2. Основні рухи естонського танцю.....	236
7.3. Естонський національний костюм.....	255
8. Угорське народне хореографічне мистецтво	
8.1. Історія угорського народного танцю.....	261
8.2. Основні рухи угорського танцю.....	270
8.3. Угорський національний костюм.....	300
9. Грузинське народне хореографічне мистецтво	
9.1. Історія грузинського народного танцю.....	304
9.2. Основні рухи грузинського народного танцю.....	320
9.3. Грузинський національний костюм.....	346
10. Циганське народне хореографічне мистецтво	
10.1. Історія циганського народного танцю.....	352
10.2. Основні рухи циганського танцю.....	358
10.3. Циганський національний костюм.....	368
11. Іспанське народне хореографічне мистецтво	
11.1. Історія іспанського народного танцю.....	376
11.2. Основні рухи іспанського танцю.....	395
11.3. Іспанський національний костюм.....	433

Вступ

Сучасний рівень розвитку народно-сценічного танцювального мистецтва потребує підготовки як висококваліфікованих педагогів-хореографів, так і танцівників-виконавців, які досконало володіють своїм тілом, мають достатній рівень підготовки та можуть у практичній діяльності передати національні особливості танців різних народів. Надзвичайно важливу та визначну роль у підготовці такого роду професіонала відіграє спеціально розроблена система навчання у вищих навчальних закладах.

«Теорія і методика народно-сценічного танцю» є обов'язковою дисципліною циклу професійно-орієнтованої (професійної та практичної) підготовки (за навчальним планом), яка має вагомим значення в процесі професійного становлення вчителя хореографії. Як навчальна дисципліна, вона являє собою систему навчальних занять, в процесі яких студент має нагоду оволодіти ґрунтовними знаннями з її основних розділів для подальшого застосування в практичній діяльності.

Головною метою курсу даної дисципліни є оволодіння студентами основами народно-сценічного танцю і методикою його викладання.

Професійна підготовка вчителя хореографії в Україні здійснюється у вищих навчальних педагогічних закладах освіти. Педагогічна система підготовки вчителів народно-сценічного танцювального мистецтва формувалася впродовж багатьох десятиліть завдяки провідним дослідникам та педагогам народного хореографічного мистецтва (К. Василенко, В. Верховинець, Г. Гусев, А. Гуменюк, Є. Зайцев, Б. Колногузенко, А. Коротков, Г. Настюков, Т. Ткаченко та ін.). Всі вони доклали чимало зусиль для розвитку та вдосконалення теоретико-методологічних засад становлення та розвитку народно-сценічного танцю як навчальної дисципліни.

Виконання народного танцю потребує від танцівника максимального застосування багатопалітри виражальних засобів, які сприятимуть розкриттю хореографічної дії. Тому значне місце під час підготовки педагога-хореографа посідають вправи, які допомагають вдосконалити рухову та образну активність танцівника.

В зв'язку з даними потребами, зазначає Г. Малхасянц, першим про створення спеціального характерного класу задумався А. Бекефі. Опираючись на систему класичного танцю, він виділив ряд вправ, які на його погляд, були найбільш наближені до виконання рухів характерного

танцю. Продовживши починання А. Бекефі, А. Ширяєв створив схему уроку характерного танцю, розділивши його на вправи біля станка та вправи на середині зали [10, с. 60; 21, с. 180].

Новим етапом у становленні народно-сценічного танцю як навчальної дисципліни став підручник «Основи характерного танцю» написаний у 1939 році А. Лопуховим, О. Ширяєвим і О. Бочаровим, який є першою у світі методичною вказівкою з даного предмету, де автори виклали систему вправ для технічного та образного вдосконалення майбутніх танцівників.

Значний внесок у розвиток системи викладання народно-сценічного танцю зробила професор Т. Ткаченко, яка вдосконалила методику його викладання, і видавши фундаментальні праці «Народный танец» (1967 р.) та «Народные танцы» (1981 р.), започаткувала новий рівень його розвитку.

Українським послідовником системи викладання народно-сценічного танцю став Є. Зайцев, випустивши в світ підручник «Основи народно-сценічного танцю» (1975-1976 рр.).

Окрім вищезазначених праць, в зміст яких покладені основи теорії і методики викладання народно-сценічного танцю, згодом була видана велика кількість друкованої продукції на допомогу як педагогам-хореографам, так і студентам хореографічних відділень.

На сьогоднішній день система викладання народно-сценічного танцю досягла етапу широкого застосування та практичного вдосконалення. Існує багато навчальних закладів, які готують та виховують учителів хореографічних дисциплін для загальноосвітніх навчальних закладів, педагогів-хореографів для викладання у вищих навчальних закладах та артистів-виконавців високого рівня технічної підготовки для їх подальшого становлення як танцівників в професійних танцювальних колективах.

Вивчення теорії і методики народно-сценічного танцю здійснюється на теоретичних та практичних заняттях.

Завданням теоретичного курсу є ознайомлення студентів з національною культурою, багатством танцювальної та музичної творчості різних народів, а також специфікою формування та розвитку системи викладання народно-сценічного танцю, методикою побудови і проведення уроків у загальноосвітній та вищій школі.

Основними завданнями практичного курсу є: розвиток професійних якостей майбутніх педагогів-хореографів, вироблення танцювальної техніки, вдосконалення координації рухів, виховання у студентів уміння передавати характер, стиль і манеру виконання танців різних народів, розвиток танцювальності, музикальності, виразності, емоційності і артистичності виконання, а також практичне освоєння методики

викладання народно-сценічного танцю.

На практичних заняттях використовується система тренувальних вправ біля станка та посеред зали – екзерсис.

Екзерсис народно-сценічного танцю, крім фізичного загартування (сила і міцність м'язів, висока працездатність і витривалість), розвиває координацію всіх частин тіла, емоційність під час виконання рухів, а також виховує достеменну національну манеру та певний характер виконання рухів [9, с. 3].

Курс теорії і методики народно-сценічного танцю дає можливість студентам відчувати свою національну приналежність, познайомитися і проникнути в образну сутність танцювальної культури інших народів, що сприяє патріотичному і інтернаціональному вихованню.

Отже, особливості народно-сценічного танцю як навчальної дисципліни у ВНЗ полягають в осмисленні та використанні найрізноманітніших елементів народних танців у процесі формування студента-хореографа; освоєнні техніки виконання; емоційного розвитку виразності акторських даних, національної, пластичної і музичної культури народів світу, що в свою чергу формує гармонійно розвинуту, духовно збагачену, творчу особистість.

